

บทที่ 1

บทนำ

กล้วยไม้ไทยมี 168 สกุล พบกระจายอยู่ในป่าประเภทต่างๆ ในทุกภูมิภาค กล้วยไม้เหล่านี้แบ่งออกเป็นกลุ่มตามสิ่งอาศัยได้ 4 กลุ่ม คือ กล้วยไม้อิงอาศัย (epiphytic orchid) เป็นกล้วยไม้ที่อาศัยอยู่ตามคบไม้หรือตามกิ่งก้านของต้นไม้ กล้วยไม้ดิน (terrestrial orchid) เป็นกล้วยไม้ที่สามารถเจริญเติบโตอยู่บนดิน โดยมีบางส่วนฝังอยู่ใต้ผิวดิน (สลิล, 2551; ออบฉันท, 2551) กล้วยไม้อาศัยบนหิน (lithophytic orchid) พบอาศัยอยู่บนหิน และกล้วยไม้อาศัยในน้ำ (aquatic orchid) เช่นที่พบในลำธารน้ำไหลของน้ำตกหินปูนหรือในน้ำนิ่งตามพื้นที่พรุ (สลิล, 2551)

ป่าสงวนแห่งชาติขุนแม่งวนนับได้ว่าเป็นแหล่งพันธุกรรมที่สำคัญแหล่งหนึ่งของกล้วยไม้ เนื่องจากประกอบด้วยป่าหลายประเภทตั้งแต่ป่าทุ่ง ป่าเต็งรัง ป่าผลัดใบ ป่าดิบแล้ง ไปจนถึงป่าดิบเขา จึงพบว่ามีกล้วยไม้หลายสกุล และชนิด เจริญเติบโตกระจายอยู่ในป่า กล้วยไม้เหล่านั้นหลายชนิดมีศักยภาพในการนำไปพัฒนาเพื่อการค้า (ฉันทนา, 2552) ว่านจุงนาง (*Geodorum* spp.) เป็นกล้วยไม้สกุลหนึ่งในหลายสกุลที่กล่าวถึงนั้น ซึ่งมีรายงานว่าในขอบเขตรัศมี 50 กิโลเมตร จากศูนย์ศึกษาพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พบกล้วยไม้สกุลนี้กระจายอยู่ในแหล่งอาศัยต่างๆ อยู่ 5 ชนิดด้วยกัน (ฉันทนา และคณะ, 2554) แต่ละชนิดแสดงลักษณะทางสัณฐานวิทยาที่แตกต่างกันอย่างเด่นชัด (Seidenfaden, 1993) และมีศักยภาพในการเป็นไม้ดอกไม้ประดับอย่างชัดเจน คุณสมบัติดังกล่าวนี้สามารถพัฒนาให้โดดเด่นได้ด้วยการปรับปรุงพันธุ์ (ฉันทนา, 2552) การศึกษากล้วยไม้สกุลนี้ซึ่งมีการดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่องได้ให้ข้อมูลพื้นฐานไว้หลายด้าน (ศลิษา, 2549; อมรรัตน์, 2551) ที่สามารถนำไปศึกษาต่อยอดเพื่อผลักดันให้ว่านจุงนางเป็นไม้ดอกเศรษฐกิจในอนาคต แต่อย่างไรก็ตาม การศึกษาในเชิงลึกทางสรีรวิทยาการเจริญเติบโตรวมทั้งการศึกษาพัฒนาการของดอกและหัว เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องดำเนินการเพื่อให้การพัฒนาดังกล่าว ลุล่วงไปสู่ความสำเร็จ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาพัฒนาการของดอกและหัวและการผสมเกสรของว่านจุงนาง 2 ชนิด คือ *G. recurvum* (Roxb.) Alston และ *G. siamense* Rolfe ex Downie โดยศึกษาความมีชีวิตของหัวเก่าของต้นที่ชั่วมไปด้วย เพื่อจะได้ข้อมูลที่สามารถให้แนวทางในการปรับปรุงพันธุ์ว่านจุงนางเพื่อให้เกิดพันธุ์ลูกผสมภายในชนิดและลูกผสมระหว่างชนิด รวมทั้ง

ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางดอกและพัฒนาการของหัวซึ่งเป็นข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการสร้างเทคโนโลยีในการเก็บรักษาหัวพันธุ์ ในขณะที่ข้อมูลด้านการมีชีวิตของหัวเก่าจะสามารถให้แนวทางในการขยายพันธุ์เพื่อเพิ่มหัวพันธุ์แบบไม่อาศัยเพศ ต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved